

Den Haag — „Het lijkt vreemd, maar het moeilijkste zijn de rieten. Ik heb er duizenden gemaakt, en een heleboel daarvan zijn in de prullebak beland. Een kwestie van *trial and error*; je kunt nog zo nauwkeurig werken, maar het blijft altijd een verrassing of eenriet goed zal klinken. Het is puur natuurlijk materiaal, waar allerlei afwijkingen in kunnen zitten die je nooit kunt zien, alleen horen“.

Paul Beekhuizen, 39, is sinds een jaar of acht zonder een daartoe strekkende opleiding professioneel bouwer van historische blaasinstrumenten. Zijn specialeit vormen doedelzakken. Niet de overbekende Schotse exemplaren, maar enkele van de ruim tweehonderd verschillende soorten die door de eeuwen heen in vele landen zijn gebruikt.

„Toen ik tien was, heb ik eens een cursusje gevolgd voor het maken van bamboefluiten. Verder ben ik drukker geweest, heb ik de Sociale Academie gedaan en in het vormingswerk gezeten. Je kunt dus wel zeggen dat ik het vak helemaal zelf heb moeten leren, en dat was tien jaar geleden niet bepaald evenvoudig. De laatste jaren verschijnen er steeds meer boeken en facsimile-uitgaven over oude instrumenten, maar in de tijd dat ik ermee begon was je bijna helemaal aangewezen op wat musea voorhanden hadden“.

„De belangstelling voor uitvoeringen op authentieke instrumenten is daar natuurlijk debet aan. Die gaat steeds verder. Waar het eerst alleen renaissance en barok, nu wordt ook Beethoven al op authentiek instrumentarium uitgevoerd. Ik weet niet hoe lang dat nog door zal gaan, maar het heeft wel tot gevolg dat er veel onderzoek wordt gedaan waar je als bouwer wat aan kunt hebben“.

Beekhuizen noemt zijn vak zeer veelzijdig. „Je bent een beetje houtdraaier, een beetje zilversmid, musicoloog, natuurkundige, historicus en je moet ook met

Paul Beekhuizen, doedelzakkenmaker:

‘Ze vragen er een of ik er bij rokje bij draag’

HANDWERK

De serie Handwerk is gewijd aan makers van instrumenten, die bedoeld zijn om muziek van eeuwen geleden te laten herleven. In de eerdere afleveringen kwamen aan het woord de meester-orgelmaker David Kunst uit Oostburg en de luitbouwer Carel Huiskamp uit Velp. Dit keer aandacht voor de Haagse doedelzakkenmaker Paul Beekhuizen.

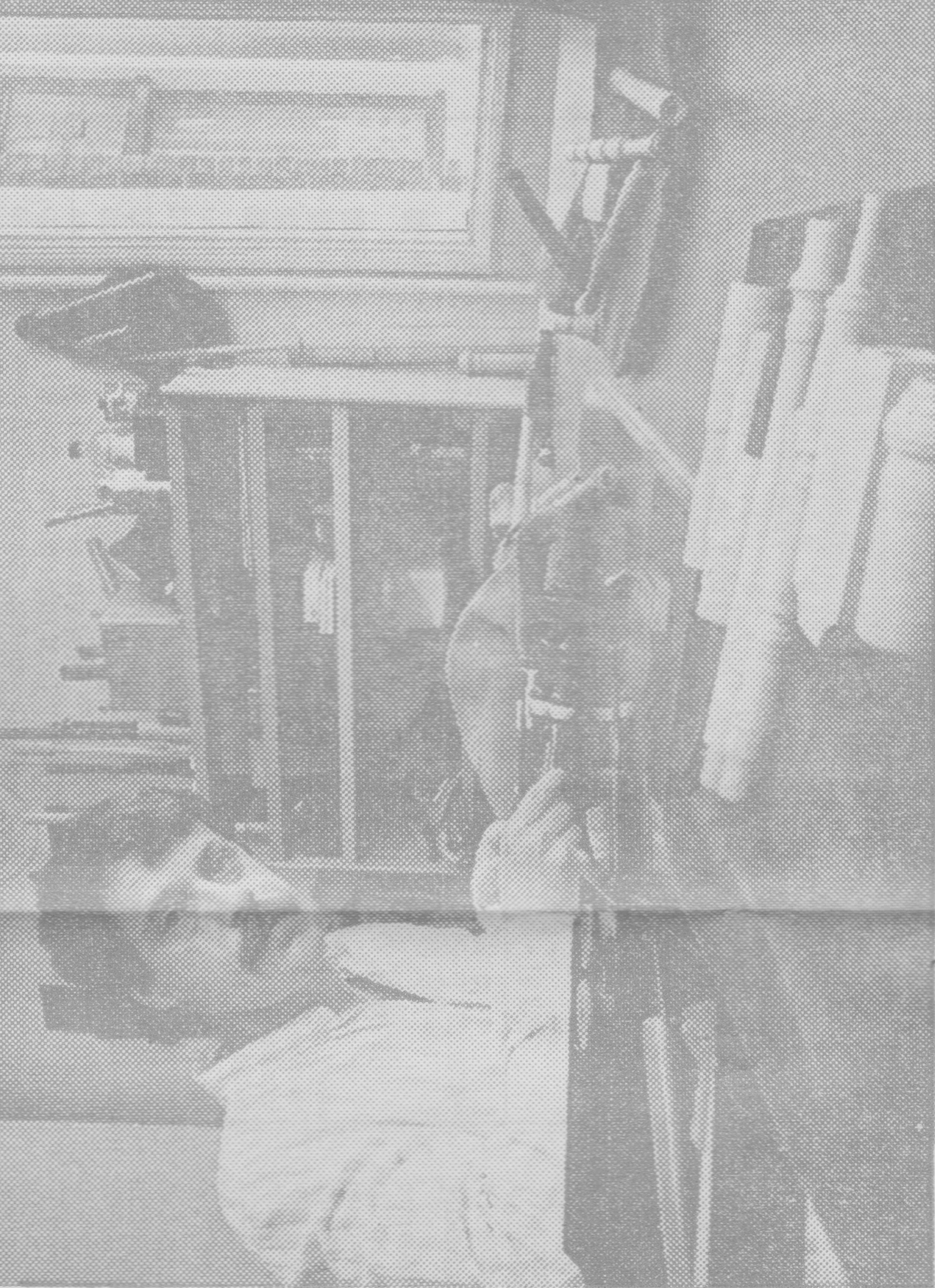
dustriële instrumentenfabriek in Duitsland, die enkele exemplaren van hem heeft gekocht en voor minder geld op de markt brengt. Met een productie van één, hoogstens twee stuks in een maand is dat een gevvaarlijke concurrentie.

Brutaal

„Ik kan daar niets tegen doen“, zegt de Hagenaar. „Behalve vaststellen dat ze minder goed klinken en, wat net zo belangrijk is, minder gemakkelijk te bespelen zijn. Hun rieten zijn duidelijk inferieur. Ik ben nogal eenrietenspecialist geworden, en het rare is nu dat ze zo brutaal zijn geweest om mij te vragen of ik rieten voor ze wil gaan maken...“

Wie bij Paul Beekhuizen een doedelzak wil uitzoeken, kan vanaf ongeveer 1100 gulden te recht. Dat kost een heel simpele, maar fraai klinkende doedelzak die de naam ‘Hummelchen’ draagt en die uit Duitsland afkomstig is. Het is een reconstructie die Beekhuizen heeft gemaakt naar het beroende standaardwerk *Syntagma Musicum* van Praetorius. Volgens de maker heeft deze een ‘lief geluid’, en is het gemakkelijk speelbaar: de vingerzetting is die van een gewone schoolfluit en ook het aanblazen is redelijk eenvoudig.

De grootste technische moeilijkheid bij het bespelen van elke doedelzak is het coördineren van het blazen en de pompbeweging met de zak, zodat er een gelijkmatige luchtstroom in de pijpen ontstaat“, zegt Paul Beekhuizen. „Ik maak trouwens ook doedelzakken die niet aangeblazen worden met de mond, maar met een kleine balg die vastzit aan een riem om het middel, en dan met de rechterm bediend wordt. Dat type is uitgevonden ten behoeve van de adellijke dames in Frankrijk, die het niet zo’n charmant gezicht vonden om met bolle wanzen op een pijp te moeten blazen.“

Beekhuizen kan nu van zijn doedelzak en strijkers.

Paul Beekhuizen: „In die tijd

adel in het begin van de 18e eeuw romantisch gaat picknick-

• Paul Beekhuizen: „Je moet toch ten minste op je eigen

log-doedelzak; ze hebben hem tot nationaal symbool verheven. Daardoor is het niet algemeen bekend, dat het instrument in vrijwel alle landen gebruikt wordt. In de volksmuziek zie je ze nog steeds overal.“

In de Balkan vooral, waar ze ergens hele, leeggehaalde geitjes voor gebruiken, met de pootjes er nog aan. Maar in de zeventiende en achttiende eeuw zijn ze ook in de kunstmuziek veel toegepast. Ik beperk me trouwens tot die soorten, anders is het einde zoek“.